

NYE BOKER

MINERALS AND THEIR LOCALITIES

Jan H. Bernard, Jaroslav Hyršl

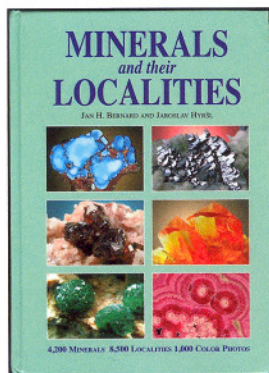
Granit, s.r.o.

www.granit-

publishing.cz

ISBN 80-7296-039-3

Pris: Euro 98,-

Gode bøker behøver ikke nødvendigvis være feilfrie. Det er også tilfelle når det gjelder boken "Minerals and their Localities" ved Jan H. Bernard og Jaroslav Hyršl, en bok av formidabel størrelse og innhold.

Målsettingen er å presentere alle IMA godkjente mineraler, omtrent 4200 forskjellige per 2005, samt en hel del mineraler som kanskje burde godkjennes. I tillegg finnes det en liste med 8500 av de mer viktige mineralfunnsteder.

Hvert mineral beskrives med de viktigste mineralogiske opplysninger, typelokalitet, paragenese og et utvalg av andre viktige forekomster. For hvert mineral blir det referert til originalbeskrivelse.

Til sammen omtrent 1000 fargebilder gjør at boken er attraktiv også for nybegynnere som ønsker å komme seg videre med hobbyen, og som sikkert har behov for å se eksempler av både de mer kjente mineralarter og en hel del litt mer sjeldne arter.

Jeg har sjekket alle viktige norske mineraler, og fant dessverre en del merkelige feil, som lett kunne ha vært rettet opp hvis forfatterne hadde tatt kontakt med en av de mange gode samlere som finnes i Norge.

Noen feil er helt ubetydelige, slik som at althausitt blir funnet "near Modum" istedenfor "i Modum", eller "Jöster" istedenfor "Jølster".

Verre er det at boken påstår at gagarinitt-(Y) har blitt funnet i Langesundsfjorden, eller at homilit er funnet i "nepheline syenites and their pegmatites" istedenfor "nepheline-syenite pegmatites", eller at "Abundant blocks of pink fine-grained thulite were locally mined at Saudland..." istedenfor Lom eller Leksvik.

Er disse feil katastrofale? Nei, egentlig ikke. De er for norske samlere så opplagte og enkle å avsløre at neppe noen kommer til å gjenta samme feilen. Jeg håper selvsagt inderlig at Bernard og Hyršl tar kontakt med for eksempel Gunnar Raade, Roy Kristiansen eller Steinar Nordrum om det skulle bli et nytt opplag av boken. Boken fortjener å bli feilfri!

Fordi boken ellers er bra, meget bra. En glede å bare "skumme" gjennom boken, fordi man finner hver gang et nytt spennende mineral som man ikke hadde hørt om før. Det er akkurat nok bilder til å gjøre boken spennende for nybegynnere som ønsker fordykning, men heller ikke for mange, slik at juletre-effekten unngås.

Selv om boken er produsert i Tsjekia, er engelsken

helt feilfritt takk til Vandall T. King, som redigerte teksten.

Boken er med hardcover og papirkvaliteten og fargebildene er av bra kvalitet.

Første opplag av boken var i 1992; da må vi inderlig håpe at et neste opplag i senest 2018 tar seg av disse småfeilene. Fordi boken er gøy å lese. Visste du for eksempel at knorringitt er en magnesium-krom-silikat som finnes i kimberlitt i Lesotho? Eller at sinneritt er et kobber-arsenide-sulfid som finnes i Lengenbach Steinbrudd i Binntal i Sveits? Playfairitt er et sjelden bly-antimon-arsen-sulfid, som finnes i Canada, USA og Kirgizistan. At Rusakovite er fortsatt "An inadequately described mineral."? Boken er en gullgrube av mineralogisk data, som alle kan ha glede av.

Ronald Werner; Evje, 28-01-2006

MINERALS AND THEIR LOCALITIES

Samme bok annet blikk:

Som mineralsamler gjennom et par tiår, og med en sterk draging mot det akademiske, lærte jeg meg tidlig å lese og få sansen for de store mineralogibøkene til Dana og Strunz. Men aller mest sans fikk jeg for Klockmanns "Lehrbuch der Mineralogi", som i Universitetsbiblioteket i Trondheim sine reoler framstod i en karakteristisk rød innbinding den gangen på 1980-tallet.

Senere har Encyclopedia of Minerals (1989) av Roberts, Campbell & Rapp vært en trofast veileder for meg, men da "den nye Klockmann" ble utgitt for et års tid siden, var det endelig på tide å oppgradere litteraturen.

"MINERALS AND THEIR LOCALITIES" har blitt til i Tsjekia av den erfarne mineralogen Jan H. Bernhard, i samarbeid med den yngre, bereiste Jaroslav Hyršl.

Boken omfatter en alfabetisk oppstilling av over 4200 "valid minerals" (det synes jo aldri mulig få et eksakt antall IMA-godkjente mineraler på bordet). I tillegg omtales et mindre antall mineraler av usikker selvstendig status, samt en del klassiske synonymer og blandinger av andre mineraler. Jeg synes det alltid er greitt å ha med en viss andel av sistnevnte kategorier; de dukker uansett alltid opp i annen litteratur, og dessverre ofte i salgslistene hos ymse mineralforhandlere.

Spesielt for denne boken er en relativt fyldig del med 8500 lokaliteter i egen (også alfabetisk) liste i siste del av boken. Antallet nevnte mineraler pr. lokalitet er imidlertid en del redigert, bare de mest interessante mineralene er tatt med. For eksempel er Tvedalen nevnt kun med 17 mineraler, uten å nevne for eksempel tvedalitten, som derimot nevnes sammen tre (!) andre mineraler under "Vevja Quarry", som egen lokalitet. En lignende, mangelfull redigering gjelder trolig også mange av de andre lokalitetene.

I en egen tabell nevnes de aller mest mineralrike forekomstene i verden. Der topper Lovozero-massivet (Kola) listen over størst antall typemineraler (90), mens

Jachymov topper listen over antall ulike mineraler totalt (384). Her omtales riktignok Khibiny-massivet med "370" stk. og Grube Clara med ">350" stk., så rangeringen er noe vag. Dog, jeg skal ikke være for flisespikkete på dette.

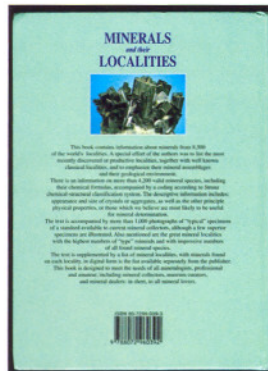
I tillegg er typemineraler skrevet med store bokstaver, lurt for oversikten sin del. Således er det jo hyggelig at den lite kjente forekomsten "Liset massif" i Sogn & Fjordane står nevnt, med lisettit og nyboitt.

Tilbake til selve mineralbeskrivelsene er det kompakt og velredigert skrevet, med mange av de grunnleggende parametrene; kjemisk formel, krystallsystem, gitteravstander, kløv, hardhet, m.m. Et stort pluss er en nokså gjennomført beskrivelse av en del optiske egenskaper for opake mineraler, uunnværlig for studie i tynnslip, som er eneste mulighet for mange sulfosalter, sulfider og de fleste mineralene i PGE-gruppen. (Hadde man bare hatt et dertil egnet mikroskop!!!)

Mye av plassen på mineralbeskrivelsene brukes til omtalen av ulike lokaliteter, og heldigvis også til en viss grad paragenesen/mineralselskapet på (noen av) disse. For sjeldne mineraler er nok alle forekomstene nevnt, mens for "mellomsjeldne" og vanlige mineraler nevnes nok kun de mest kjente og typiske forekomstene. Informasjonen om krystall- eller aggregatstørrelse er også hendig informasjon, med tanke på om man kan greie å skaffe seg ei flis av det aktuelle mineralet.

For de aller mest kjente og vanlige mineralene er beskrivelsen omfattende, for eksempel for kalsitt, kvarts og gull. Her omtales både egenskaper og lokaliteter for alle kjente undertyper og varianter. Kvarts-omtalen pågår således over 5 1/2 side, mens etterfølgende quatrnadoritt (et noe uavklart sulfosal) får skarve åtte linjer.

Informasjonsmengden er generelt meget stor, og jeg synes at forfatterene har hatt en grei redigering av reelle

mineraler i zeolittgruppen. Derimot er inkluderte amfiboler noe mer forvirrende, når man sammenligner med hva som for eksempel "Fleischer's Glossary of Mineral Species 2004" omtaler. Egne tabeller med oversikt over disse største mineralgruppene er nok et savn i Bernard & Hyrsls bok.

Boken er pent krydret med ca. 1000, til dels riktig så veiledende bilder av både vanlige og sjeldne mineraler. For å prate for min egen syke mor, kunne jeg selvsagt tenkt meg enda flere bilder av de sjeldne mineralene; men man kan ikke få alt heller, særlig med tanke på at alle bildene er av stuffer fra samlinger i Tsjekia.

"Minerals and their localities" er på over 800 sider, og koster ca. 800 kroner hos forhandlere i for eksempel Tyskland. Boken anbefales, og sammen med internett-oraklet "www.mindat.org" har man en meget god oversikt over all verdens mineraler, og ganske så fyldig fotodokumentasjon. Et lite kupp for en systematiker-nerd som meg.

Leif Roger Størseth